

Bokanmeldelse

Niels Nagelhus Schia

Franchised States and the Bureaucracy of Peace

ISBN: 978-3-319-65568-0

Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan 2018

Kjetil Tronvoll

Professor, Bjørknes Høyskole

Kjetil.tronvoll@bhioslo.no

Kjetil Tronvoll (f. 1966) er professor i fred og konfliktstudier ved Bjørknes Høyskole, og tidligere professor i menneskerettigheter ved juridisk fakultet, UiO. Han har en magister artium i sosialantropologi fra UiO, samt en PhD i politisk antropologi fra London School of Economics and Political Science (LSE). Tronvoll har gjort langvarig feltarbeid i Eritrea, Etiopia og Zanzibar, med fokus på konflikt, identitet, politisk deltagelse / undertrykkelse og menneskerettigheter. Han har publisert en rekke bøker og artikler om politisk utvikling på Afrikas Horn og i Zanzibar. Tronvoll har også i en årrekke jobbet som rådgiver opp mot FN, forskjellige utenriksdepartementer og nasjonale myndigheter i flere afrikanske land.

Fredsbygging er et internasjonalt innsatsfelt som har hatt en eksplosive utvikling siden slutten på den kalde krigen, og i dag er det anslagsvis flere hundretusen personer knyttet til offisielle eller uformelle fredsbyggingsaktiviteter i dusinvis av konfliktland og i FN-systemet på forskjellige nivå. Et av de mest «fredsbygde» landene det siste tiår, sett i forhold til internasjonal innsats og personell over tid, er Liberia. Det er dette caset Niels Nagelhus Schia på utmerket vis utforsker og analyserer i sin monografi *Franchised States and the Bureaucracy of Peace*, som er en revidert utgave av hans doktoravhandling i sosialantropologi avlagt ved UiO i 2015.

Boka problematiserer hvordan FN utvikler og implementerer fredsbyggingspolicier, i dette tilfellet i Liberia. Ved hjelp av antropologisk metode og innovativ begrepsutvikling viser Schia at FN ved å prøve å behjelp statsbygging i Liberia, faktisk tiltok seg statsmyndighet. Statsbygging er en prosess som skal forsterke landets kapasitet til suverenitetshåndhevelse («positiv suverenitet»), mens studien argumenter og belegger at FNs praksis faktisk bidro til å svekke og frata Liberia suverenitet. Til å forstå og forklare disse prosessene lanserer Schia to nøkkelbegreper, *franchised state* og *ownership*, som begge ses i sammen-

heng med statssuverenitetsbegrepet. Forskning på statssuverenitet er tradisjonelt dominert av statsvitenskap, IR-teori og internasjonal rett, med en vektlegging av de formaliserte attributter og *de jure* elementene ved suverenitet. Antropologien derimot har tilnærmet seg suverenitetsprinsippet «nedenfra og opp» og har vektlagt statens *agency* (eller mangel på sådan) og *de facto* utøvelse av suverenitetsattributter, hvor andre ikke-statlige eller overnasjonale aktører også har tiltatt seg suverenitetsutøvelse som tradisjonelt bare tillegges statsenheten. Schias bok er dermed et viktig bidrag til å utfordre, nyansere og videreutvikle vår forståelse av hvordan suverenitetsprinsippet manifesteres og utfordres i globaliserte politiske prosesser.

Franchised state-begrepet blir brukt til å forklare hvordan Liberias statssuverenitet ikke forvaltes av den liberiske regjeringen alene, men er fragmentert, outsourced og kooptert av FN og en rekke andre internasjonale aktører gjennom fredsbyggingsprosessen som de har «ansvaret» for. Suverenitetsforvaltning bør således forskes på gjennom å tilnærme seg kunnskap om hvordan det å «regjere» – dvs. utvikle og implementere policy – blir gjennomført av en rekke aktører, internasjonale så vel som nasjonale, i tillegg til staten. I en svak stats kontekst med dominerende internasjonale utviklingsaktører, som mange av de afrikanske statene står i, er *franchised state* et meget relevant og forklarende konsept som kan appliseres på mange felt. Videre, for å forstå prosessene som konstituerer en *franchised state*, lanserer Schia det analytiske begrepet *ownershiping*, som spiller på bistandsbuzzordet «ownerhip». *Ownershiping* brukes til å forklare «hvordan forskjellig meningsinnhold i terminologi og praksiser var «shipped» opp og ned, frem og tilbake innen det globale hierarkiet gjennom individuell innsats for å koble sammen og forstå» og med det utvikle et felles institusjonelt språk (min oversettelse, s. 12–13). Vektlegging av lokalt eierskap og *buy-in* til fredsbyggingsprosessen var viktig for FN, samtidig som de fleste av policyene var uttenkt, utviklet og gjennomført av FN-systemet på forskjellige nivåer, med input fra andre internasjonale aktører. Det er «ownershiping»-begrepet som brukes aktivt gjennom boka for å forklare og posisjonere de forskjellige «loops» som følges opp. Begrepet er innovativt og interessant, og kan brukes til å forstå tilsvarende internasjonaliserte beslutningsprosesser i en rekke kontekster.

Schia har brukt *studying through*-metodisk tilnærming for å forstå hvordan konsepter og policyer utvikles og transformeres gjennom prosesser og påvirkninger «mellom og gjennom» organisasjoner og byråkratiske ledd. En flerstedlig tilnærming er avgjørende for å forstå hvordan byråkratiske intensjoner og beslutninger formes og transformeres når de passerer gjennom organisasjoner og administrative nivåer – fra FNs Sikkerhetsråd og ned til grasrota i Liberia. Hans feltarbeid er gjennomført i fire kontekster: FNs Sikkerhetsråd; FNs *Department of Peacekeeping Operations* (DPKO); i Liberias regjeringsbyråkrati (med fokus på internasjonale konsulents rolle); og på «bakken» i rurale Liberia (for å forstå om/hvordan periferien er påvirket og inkorporert i den franchised staten). Boka har tilsynelatende beholdt strukturen i doktoravhandlingen, med innledningskapittel, teoridiskusjon (kap. 2), metodeutredning (kap. 3) og historisk bakgrunn (på Liberia) (kap. 4), før empirikapitlene presenterer casene FNs Sikkerhetsråd (kap. 5); gendered fredsbygging i Liberia (kap. 6); regjeringsbyråkrati i Liberia (kap. 7); FN-byråkrati i DPKO (kap. 8); Liberias rurale periferi og FN (kap. 9), før et kort avsluttende kapittel.

Vanligvis når doktoravhandlinger publiseres som monografier vil teori- og metodeka-

pitlene slankes betraktelig (eller kuttet), siden dette er doktorgradseksersiser for eksamenskomiteen og ikke like interessant for det faglige eller bredere publikumet å lese. Personlig, som antropolog, var de av interesse, men jeg vil tro at lesere fra andre disipliner vil finne disse kapitlene litt for detaljerte. Hva er det ellers å påpeke av mangler eller svakheter ved denne svært interessante og velskrevne boka? Selv om dette i utgangspunktet er en studie som setter søkelyset på det internasjonale engasjementet og representasjonen i Liberia, er det skuffende at mer eller mindre ingen lokale liberiske stemmer er representert i datamaterialet. I tre kapitler er «feltet» Liberia, hvor fokuset settes på kjønnsdimensjonen av fredsbygging (kap. 6); bruk av internasjonale konsulenter i regjeringsdepartementer og deres innflytelse på policyutforming (kap. 7) og til slutt hvordan rurale Liberia er forstått og inkorporert i franshise-staten (kap. 9). Her kunne lokale kvinner, embetsmenn og bønder kontrastert, utdypet og utfordret de internasjonale stemmene som er sitert, og på det på en helt annen måte empirisk underbygget og utviklet konseptene *ownership* og *franshised state*. Dette er nok en konsekvens av at det langvarige feltarbeidet for avhandlingen er gjennomført i FN i New York, og datamaterialet fra Liberia er hentet inn gjennom kortere feltturer over en rekke år. Beskrivelsen og analysen er dermed naturligvis bedre empirisk forankret og kontekstualisert i «FN-kapitlene» som bygger på det langvarige feltarbeidet gjort på innsiden av organisasjonen.

En teknisk detalj til slutt; politisk antropologi bør være svært sensitiv i forhold til å anonymisere informanter som på grunn av eksponering kan bli utsatt for represalier, men noen ganger kan man gå for langt i å anonymisere kontekster slik at empirisk forståelse svekkes. Siden tematikken i boka ikke er den mest sensitive, så mener jeg anonymisering noen ganger er trukket vel langt, slik at interessant empirisk informasjon blir tåkelagt. Alle regjeringsdepartementer er for eksempel anonymisert med bokstaver. Dermed fremstår regjeringsbyråkratiet som en stor grå masse, uten at leseren får forståelsen av den viktige inter- og intraminestralske maktkampen om finansiering og påvirkning; viktige elementer til å underbygge «ownership»-tesen. Denne anonymiseringen av ministerier virker derfor unødvendig og fremmedgjørende for leseren som ønsker å forstå Liberias regjeringsbyråkrati.

Boka *Franshised States and the Bueraucracy of Peace* er et meget godt eksempel på hvordan antropologi kan brukes til å forstå store multilaterale og overnasjonale prosesser, med å bryte det ned i bestanddeler for å se på *connections/disconnections* av politikk som utøves på forskjellige myndighetsnivåer. Boka har fredsbygging som utgangspunkt til å utforske flere sentrale temaer i utviklingen av hva som kalles «det internasjonale samfunn» over siste tiår, men boka kan leses på flere nivåer, eller med flere innfallsvinkler. Det er en antropologi over fredsbygging i utgangspunktet, men også en antropologisk studie av makt, staten, FN, byråkrati og policyprosesser. Den bør dermed være av interesse for et bredt leserfelt utenfor antropologien. Forhåpentligvis vil den også bli lest for økt selvrefleksjon av «practicioners» i det internasjonale samfunn og bistandsindustrien. Boka anbefales!